

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ
INTERNET:

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/31/99

ZAUFANIE DO POLITYKÓW W NOWYCH WOJEWÓDZTWACH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Komunikat ten - przedstawiający terytorialne zróżnicowanie zaufania do polityków - jest kolejnym opracowaniem prezentującym w ujęciu wojewódzkim regularnie zbierane przez nas dane. Aby możliwa była taka prezentacja, zagregowaliśmy w jeden zbiór dane z czterech kolejnych sondaży - od października '98 do stycznia '99 - uzyskując dla poszczególnych osób średnie wyniki w tym okresie¹. W celu uzyskania bardziej klarownego obrazu popularności polityków uwzględniliśmy w analizach jedynie niektórych z nich - prezydenta oraz liderów najważniejszych partii i ugrupowań politycznych. Ze względów statystycznych wzięliśmy pod uwagę tylko te osoby, których znajomość deklaruje co najmniej połowa Polaków. Stosunek do każdego z polityków² prezentujemy za pomocą tabel zawierających odsetki deklaracji zaufania, nieufności, obojętności i nieznajomości oraz mapek przedstawiających terytorialne zróżnicowanie średnich ocen tych polityków. Poszczególne osoby omawiamy w kolejności, w jakiej wymieniane są w kwestionariuszu, tzn. według alfabetu.

LESZEK BALCEROWICZ

Leszek Balcerowicz należy, obok Lecha Wałęsy, do tych polityków, których postrzeganie jest relatywnie najsilniej zróżnicowane terytorialnie. Zdecydowanie najlepiej jest on oceniany w województwie pomorskim - jedynym, w którym pozytywne opinie o szefie Unii Wolności przeważają nad negatywnymi, co znajduje odzwierciedlenie w dodatniej średniej ocen. Zdecydowanie najgorszy jest wizerunek Leszka Balcerowicza w województwach ściany wschodniej: podlaskim, lubelskim oraz warmińsko-mazurskim.

¹ Wykorzystano dane z sondaży „Aktualne problemy i wydarzenia” (101-104) przeprowadzonych w dniach: 15-20 października '98, 5-9 listopada '98, 3-8 grudnia '98 i 6-12 stycznia '99, każdorazowo na reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych Polaków. Łącznie zbadano 4432 osoby.

² Stosunek do polityków badani wyrażają posługując się jedenastopunktową skalą, na której -5 oznacza głęboką nieufność, a +5 pełne zaufanie.

Tabela 1. Stosunek do Leszka Balcerowicza*

Województwa (według malejącego odsetka deklaracji zaufania)	Zaufanie	Nieufność	Obojętność	Nieznajomość	Średnia ocen
	w procentach				
Ogółem	32	49	12	2	-1,05
Pomorskie	42	36	14	2	0,01
Śląskie	39	42	14	2	-0,52
Małopolskie	38	42	10	5	-0,37
Opolskie	38	46	11	3	-0,44
Zachodniopomorskie	34	43	14	4	-0,67
Mazowieckie	34	49	14	1	-0,94
Dolnośląskie	31	50	14	3	-1,13
Łódzkie	30	49	12	1	-1,18
Lubuskie	29	59	9	1	-1,55
Świętokrzyskie	28	56	11	3	-1,31
Wielkopolskie	28	54	9	0	-1,42
Warmińsko-mazurskie	26	61	9	1	-2,02
Kujawsko-pomorskie	23	60	13	1	-1,74
Podkarpackie	22	55	18	4	-1,40
Podlaskie	21	59	9	4	-2,22
Lubelskie	18	60	15	1	-1,90

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

JERZY BUZEK

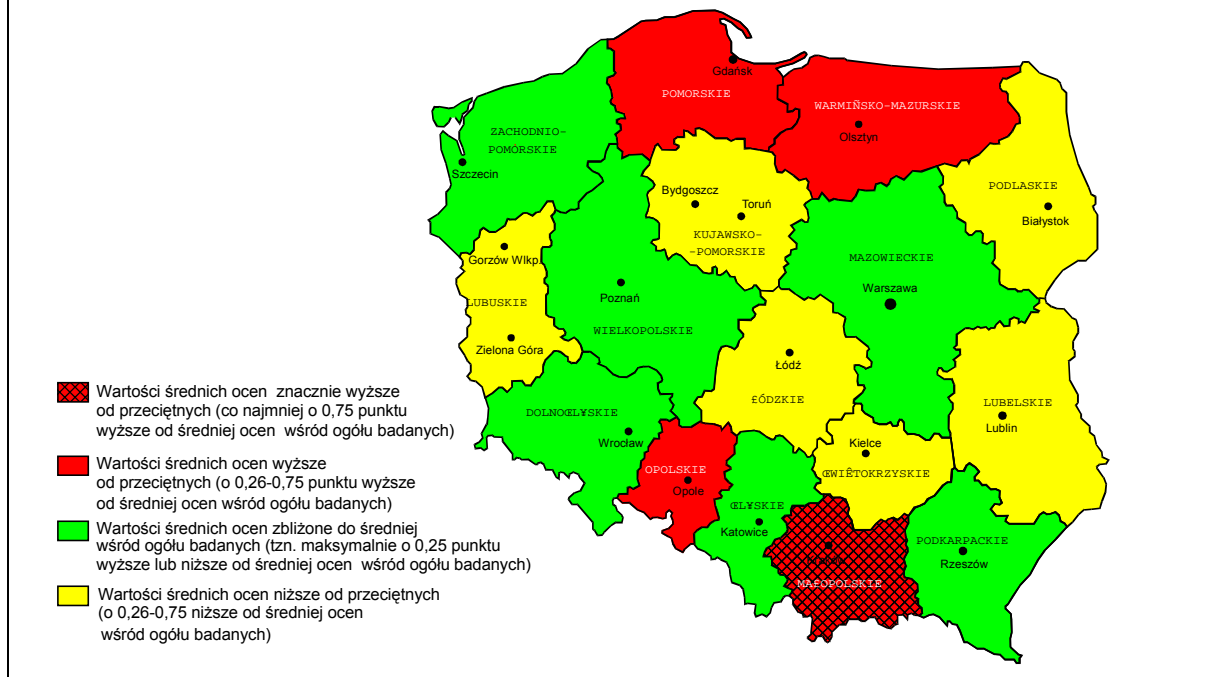
We wszystkich województwach zaufanie do Jerzego Buzka przeważa nad nieufnością. Zdecydowanie najprzychylniej, na co wskazuje wysoka wartość średniej ocen, premier odbierany jest w województwie małopolskim. Stosunkowo lepiej niż przeciętnie oceniają go również mieszkańcy województw: pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, opolskiego. Najmniejszy odsetek opinii pozytywnych i jednocześnie najniższą średnią ocen premier uzyskał w województwach kujawsko-pomorskim oraz podlaskim.

Tabela 2. Stosunek do Jerzego Buzka*

Województwa (według malejącego odsetka deklaracji zaufania)	Zaufanie	Nieufność	Obojętność	Nieznajomość	Średnia ocen
	w procentach				
Ogółem	55	24	15	2	0,89
Pomorskie	65	16	14	2	1,51
Warmińsko-mazurskie	65	21	9	3	1,32
Małopolskie	64	14	15	3	1,71
Śląskie	61	22	14	1	1,14
Opolskie	60	15	20	2	1,46
Dolnośląskie	59	26	11	2	0,92
Podkarpackie	56	18	18	4	1,09
Zachodniopomorskie	54	24	15	4	0,74
Mazowieckie	52	26	17	1	0,71
Wielkopolskie	51	27	15	2	0,72
Świętokrzyskie	50	27	20	1	0,53
Łódzkie	50	27	14	1	0,57
Lubelskie	46	28	20	3	0,48
Lubuskie	46	31	18	3	0,41
Podlaskie	43	30	16	4	0,26
Kujawsko-pomorskie	43	34	19	1	0,23

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

RYS. 2. TERYTORIALNE ZRÓŻNICOWANIE ŚREDNIH OCEN JERZEGO BUZKA

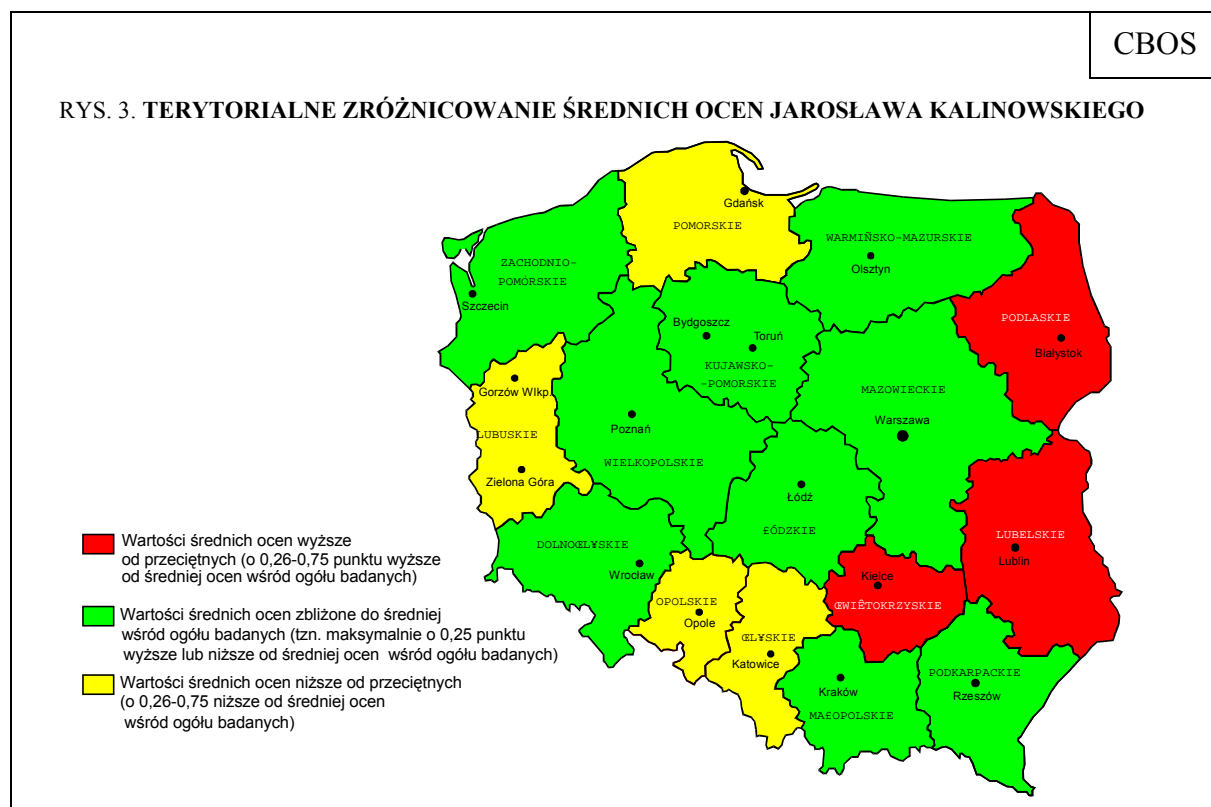
JAROSŁAW KALINOWSKI

Opinie o Jarosławie Kalinowskim są stosunkowo słabo zróżnicowane terytorialnie. Lider PSL uzyskał relatywnie dobre oceny w województwach świętokrzyskim i lubelskim (w których zaufanie do niego deklaruje nie mniej niż jedna trzecia badanych), a także podlaskim. Natomiast gorzej niż przeciętnie Jarosław Kalinowski oceniany jest w województwach: pomorskim, lubuskim, opolskim i śląskim.

Tabela 3. Stosunek do Jarosława Kalinowskiego*

Województwa (według malejącego odsetka deklaracji zaufania)	Zaufanie	Nieufność	Obojętność	Nieznajomość	Średnia ocen
	w procentach				
Ogółem	24	13	16	41	0,51
Świętokrzyskie	35	10	16	33	1,17
Lubelskie	33	13	14	38	1,12
Mazowieckie	27	13	21	33	0,65
Kujawsko-pomorskie	27	11	16	40	0,64
Warmińsko- mazurskie	27	9	19	42	0,70
Podlaskie	26	12	15	40	0,95
Podkarpackie	26	14	16	41	0,47
Wielkopolskie	25	16	12	38	0,41
Łódzkie	24	14	14	37	0,43
Dolnośląskie	23	14	14	46	0,40
Śląskie	23	15	16	43	0,18
Zachodniopomorskie	21	8	14	54	0,73
Lubuskie	21	21	18	40	-0,08
Małopolskie	20	10	13	52	0,55
Opolskie	18	17	16	49	0,03
Pomorskie	16	14	17	47	-0,03

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

MARIAN KRZAKLEWSKI

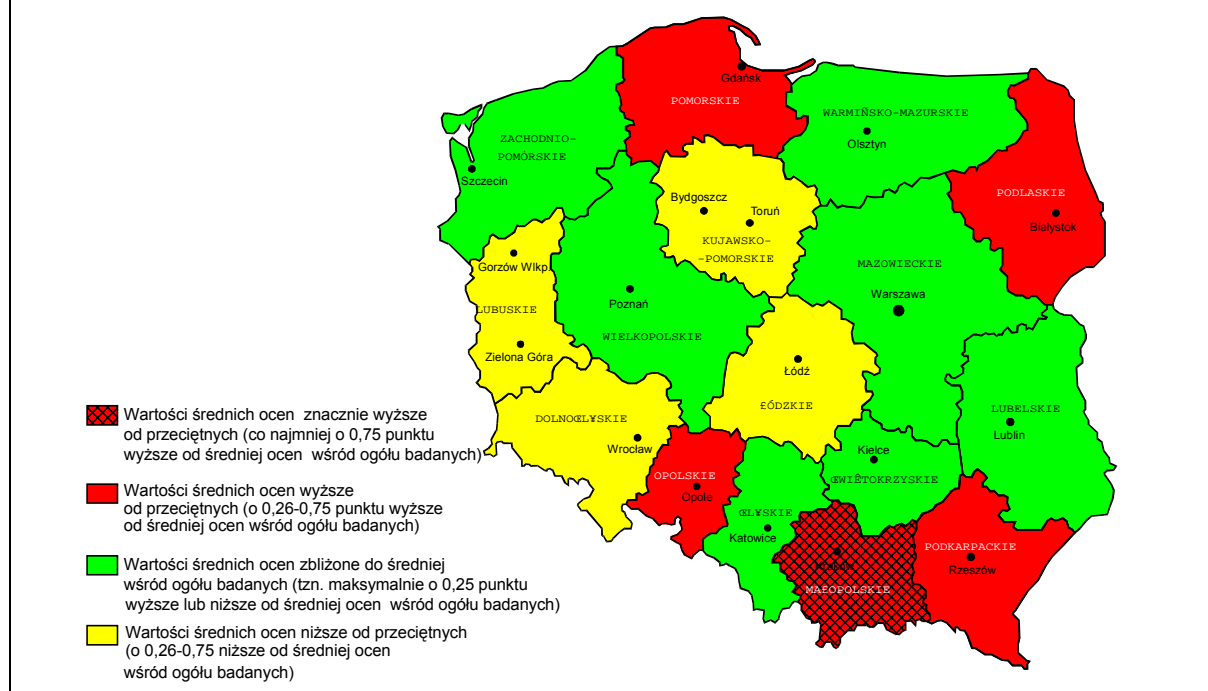
Marian Krzaklewski, podobnie jak premier Jerzy Buzek, wyraźnie najlepiej oceniany jest w województwie małopolskim, w którym zaufanie do tego polityka zdecydowanie przeważa nad nieufnością. Odsetek badanych ufających liderowi „Solidarności” przewyższa liczbę osób deklarujących wobec niego nieufność także w województwach: opolskim, podkarpackim, pomorskim i podlaskim. Marian Krzaklewski jest najgorzej postrzegany w województwach: dolnośląskim, łódzkim, lubuskim oraz kujawsko-pomorskim, w których nieufność wobec niego wyraża co najmniej połowa badanych, a średnie ocen są najniższe.

Tabela 4. Stosunek do Mariana Krzaklewskiego*

Województwa (według malejącego odsetka deklaracji zaufania)	Zaufanie	Nieufność	Obojętność	Nieznajomość	Średnia ocen
	w procentach				
Ogółem	37	43	15	3	-0,57
Małopolskie	48	29	15	3	0,44
Opolskie	45	37	11	6	0,06
Pomorskie	44	40	13	1	-0,14
Świętokrzyskie	40	41	16	1	-0,50
Podkarpackie	38	34	18	5	-0,19
Mazowieckie	38	42	15	3	-0,41
Podlaskie	37	32	22	3	-0,23
Lubelskie	36	41	16	3	-0,55
Zachodniopomorskie	36	41	16	5	-0,32
Śląskie	36	46	13	3	-0,77
Warmińsko-mazurskie	33	45	15	2	-0,75
Wielkopolskie	33	43	15	4	-0,78
Łódzkie	32	50	10	1	-1,16
Kujawsko-pomorskie	32	51	13	2	-1,11
Lubuskie	30	52	15	2	-1,10
Dolnośląskie	30	54	13	1	-1,19

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

RYS. 4. TERYTORIALNE ZRÓŻNICOWANIE ŚREDNICH OCEN MARIANA KRZAKLEWSKIEGO

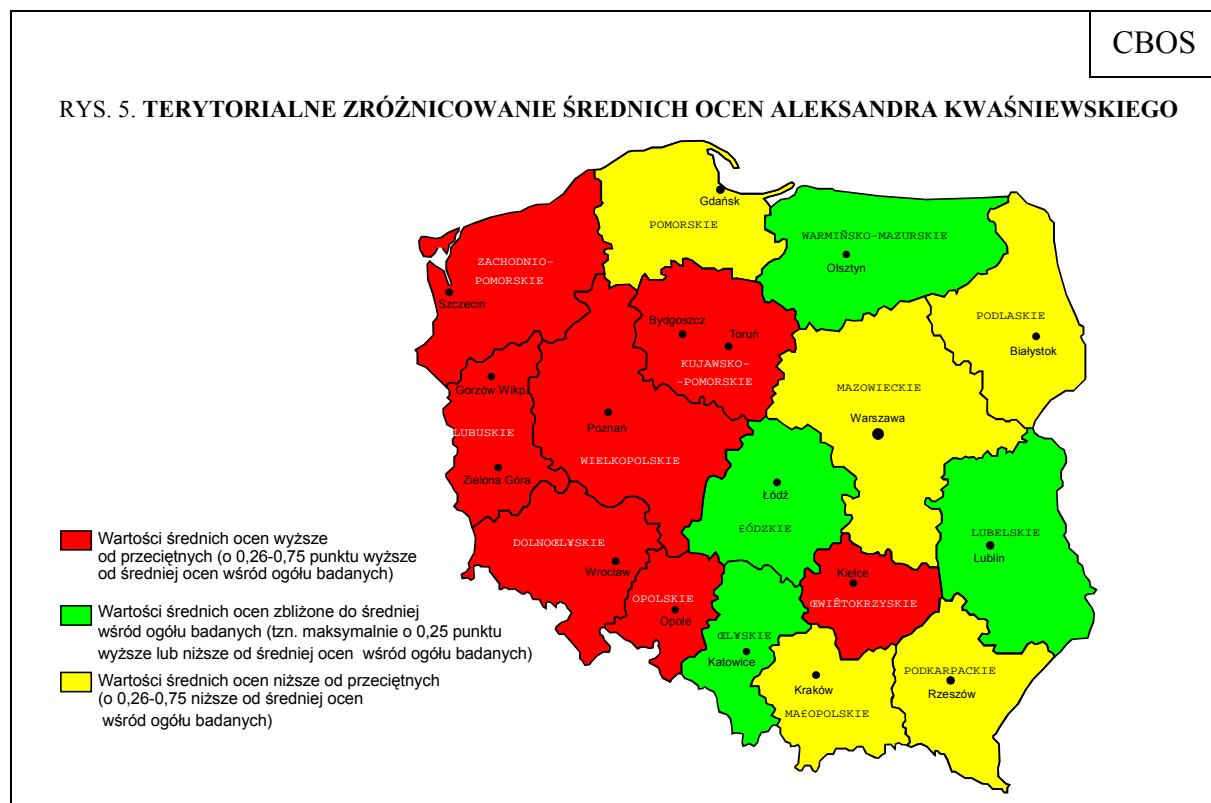
ALEKSANDER KWAŚNIEWSKI

Prezydent spotyka się z pozytywnymi reakcjami większości mieszkańców każdego z województw. Największym zaufaniem jednak cieszy się Aleksander Kwaśniewski w województwach zachodnich i środkowozachodnich, a także w województwie świętokrzyskim. Natomiast gorzej niż przeciętnie prezydent postrzegany jest w województwach: pomorskim, mazowieckim, podlaskim, małopolskim i podkarpackim.

Tabela 5. Stosunek do Aleksandra Kwaśniewskiego*

Województwa (według malejącego odsetka deklaracji zaufania)	Zaufanie	Nieufność	Obojętność	Nieznajomość	Średnia ocen
	w procentach				
Ogółem	70	15	12	0	1,93
Lubuskie	83	11	5	0	2,58
Kujawsko-pomorskie	80	11	7	0	2,38
Dolnośląskie	80	13	7	0	2,35
Opolskie	76	15	7	1	2,27
Wielkopolskie	76	12	9	0	2,27
Świętokrzyskie	75	11	12	0	2,47
Warmińsko-mazurskie	74	15	10	0	2,13
Śląskie	72	15	11	0	2,10
Łódzkie	71	14	10	0	2,03
Zachodniopomorskie	70	12	13	0	2,22
Podkarpackie	69	15	15	0	1,66
Lubelskie	67	17	15	0	1,76
Podlaskie	66	14	15	1	1,62
Mazowieckie	62	20	14	0	1,34
Małopolskie	62	18	16	1	1,54
Pomorskie	61	22	14	0	1,37

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

LESZEK MILLER

Terytorialne zróżnicowanie zaufania do szefa SdRP niemal dokładnie odpowiada mapie popularności Aleksandra Kwaśniewskiego. Leszek Miller stosunkowo dobrze postrzegany jest w województwach zachodnich i środkowozachodnich. Oceny gorsze od przeciętnych uzyskuje, tak samo jak prezydent, w województwach: małopolskim, podkarpackim i pomorskim (w których odsetek osób nie ufających mu przekracza liczbę deklarujących zaufanie), a także podlaskim i mazowieckim.

Tabela 6. Stosunek do Leszka Millera*

Województwa (według malejącego odsetka deklaracji zaufania)	Zaufanie	Nieufność	Obojętność	Nieznajomość	Średnia ocen
	w procentach				
Ogółem	41	30	17	6	0,15
Dolnośląskie	49	25	17	5	0,50
Lubuskie	48	24	15	5	0,88
Zachodniopomorskie	47	24	16	11	0,50
Opolskie	47	30	14	7	0,13
Kujawsko-pomorskie	46	27	19	5	0,43
Wielkopolskie	44	25	18	4	0,50
Śląskie	44	29	19	5	0,32
Łódzkie	43	29	13	2	0,29
Świętokrzyskie	42	32	13	11	0,39
Warmińsko-mazurskie	41	29	14	8	0,16
Lubelskie	41	26	18	12	0,29
Mazowieckie	40	33	16	5	-0,12
Podlaskie	34	31	14	7	-0,21
Pomorskie	34	38	20	4	-0,31
Małopolskie	32	34	18	10	-0,54
Podkarpackie	30	37	21	9	-0,44

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

RYS. 6. TERYTORIALNE ZRÓŻNICOWANIE ŚREDNIH OCEN LESZKA MILLERA

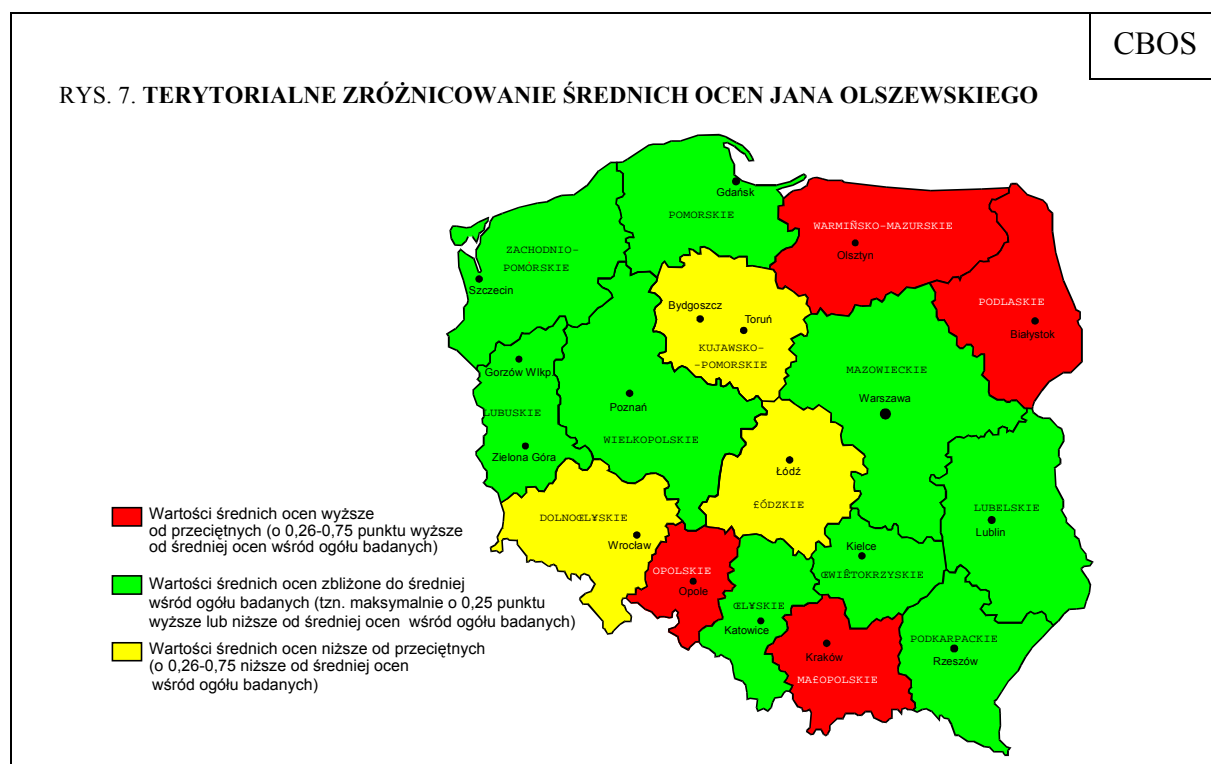
JAN OLSZEWSKI

Analiza średnich ocen wskazuje, że Jan Olszewski cieszy się ponadprzeciętnym zaufaniem w województwach małopolskim i warmińsko-mazurskim, a także opolskim i podlaskim. Najslabsze oceny uzyskuje natomiast w województwach kujawsko-pomorskim oraz dolnośląskim i łódzkim.

Tabela 7. Stosunek do Jana Olszewskiego*

Województwa (według malejącego odsetka deklaracji zaufania)	Zaufanie	Nieufność	Obojętność	Nieznamość	Średnia ocen
	w procentach				
Ogółem	32	28	24	10	-0,07
Opolskie	40	21	19	14	0,28
Warmińsko-mazurskie	38	16	30	10	0,54
Mazowieckie	36	29	24	6	0,01
Świętokrzyskie	36	23	26	11	0,13
Pomorskie	34	28	22	8	0,01
Podlaskie	34	20	25	12	0,25
Małopolskie	34	16	25	17	0,55
Śląskie	32	32	24	7	-0,23
Lubelskie	32	26	25	11	0,17
Łódzkie	30	29	25	5	-0,38
Wielkopolskie	30	29	22	8	-0,25
Zachodniopomorskie	30	23	27	16	0,09
Podkarpackie	29	30	24	15	-0,16
Lubuskie	28	32	27	11	-0,12
Dolnośląskie	27	35	24	10	-0,40
Kujawsko-pomorskie	25	39	21	9	-0,66

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

LECH WAŁĘSA

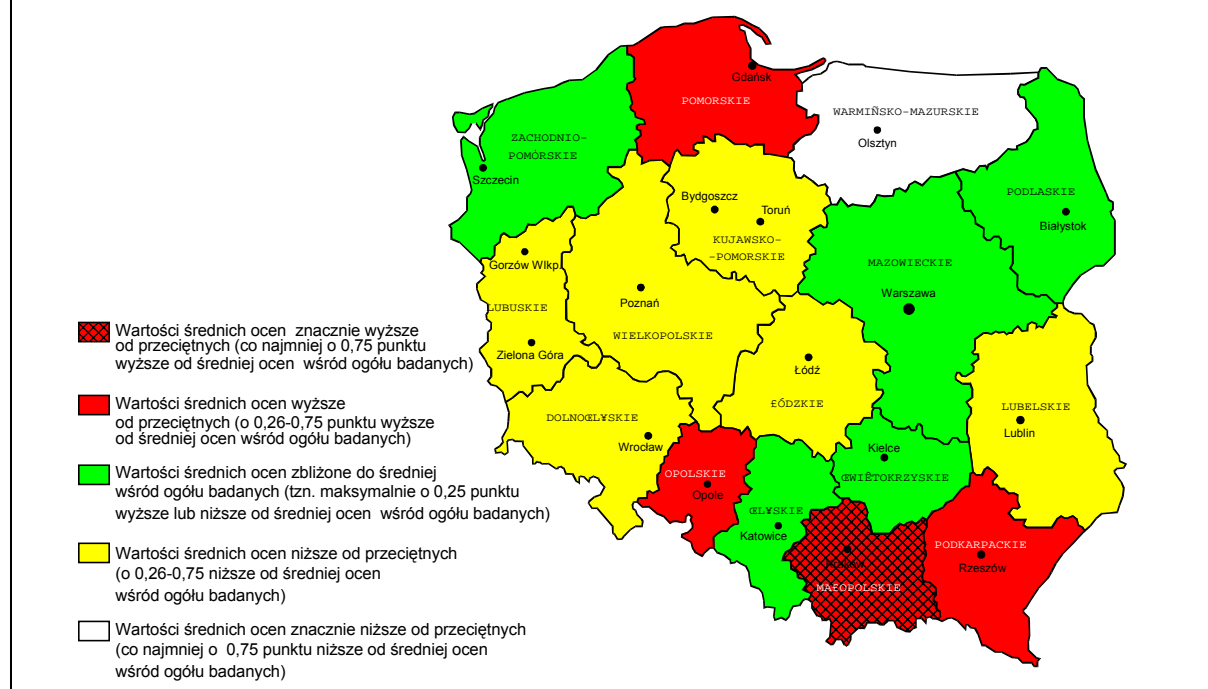
Stosunek do Lecha Wałęsy jest silnie zróżnicowany terytorialnie. Były prezydent cieszy się zdecydowanie największym zaufaniem w województwie małopolskim - jedynym, w którym uzyskał dodatnią średnią ocen. Relatywnie dobrze odbierany jest ponadto w województwach: pomorskim, opolskim i podkarpackim. Zdecydowanie najgorzej zaś postrzegany jest w województwie warmińsko-mazurskim, a nieco gorzej niż przeciętnie w województwach środkowozachodnich (zwłaszcza lubuskim) oraz w województwie lubelskim.

Tabela 8. Stosunek do Lecha Wałęsy*

Województwa (według malejącego odsetka deklaracji zaufania)	Zaufanie	Nieufność	Obojętność	Nieznajomość	Średnia ocen
	w procentach				
Ogółem	31	46	20	1	-0,93
Małopolskie	42	31	21	0	0,09
Pomorskie	40	34	22	0	-0,32
Opolskie	38	39	22	1	-0,22
Podkarpackie	36	47	15	0	-0,48
Dolnośląskie	32	53	14	1	-1,23
Mazowieckie	31	45	21	0	-0,84
Kujawsko-pomorskie	30	53	16	0	-1,28
Śląskie	30	45	22	0	-1,00
Zachodniopomorskie	29	44	20	5	-0,79
Podlaskie	29	44	21	1	-0,89
Łódzkie	28	47	19	0	-1,23
Wielkopolskie	27	50	17	1	-1,23
Świętokrzyskie	26	48	24	0	-1,08
Lubelskie	25	50	23	0	-1,27
Warmińsko-mazurskie	23	61	14	1	-2,05
Lubuskie	22	57	19	0	-1,64

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

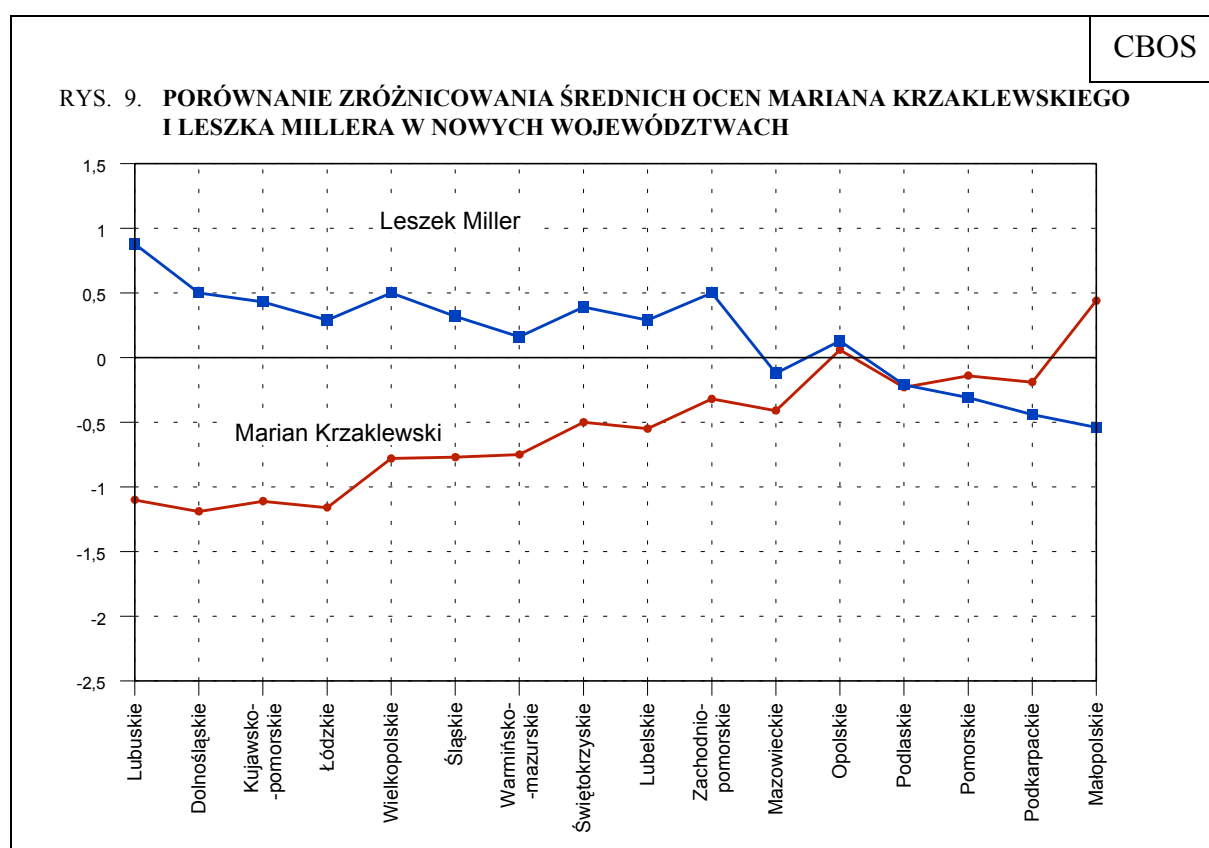
RYS. 8. TERYTORIALNE ZRÓŻNICOWANIE ŚREDNICH OCEN LECHA WAŁĘSY

Terytorialne zróżnicowanie zaufania do polityków odzwierciedla do pewnego stopnia podziały polityczne w społeczeństwie oraz wiąże się ze stanem nastrojów społecznych w nowych województwach.

Zróżnicowanie opinii o osobistościach życia politycznego ze względu na orientację polityczną badanych najlepiej zobrazować przez porównanie map średnich ocen Leszka Millera i Mariana Krzaklewskiego, utożsamianych z dwiema przeciwnymi orientacjami politycznymi. Szef SdRP i lider AWS są politykami, których postrzeganie w porównaniu z innymi osobistościami uwzględnionymi w naszych analizach najsilniej wiąże się z orientacją polityczną respondentów. Najlepsze notowania Mariana Krzaklewskiego i jednocześnie najśłabsze wyniki Leszka Millera odnotowujemy w tych województwach, w których najwięcej badanych deklaruje prawicowe poglądy polityczne i zarazem najmniej osób - poglądy lewicowe: małopolskim, podkarpackim, pomorskim i podlaskim. Największa różnica między ocenami obu polityków na korzyść szefa SdRP występuje w województwach, w których respondenci o orientacji lewicowej wyraźnie przeważają nad osobami identyfikującymi się

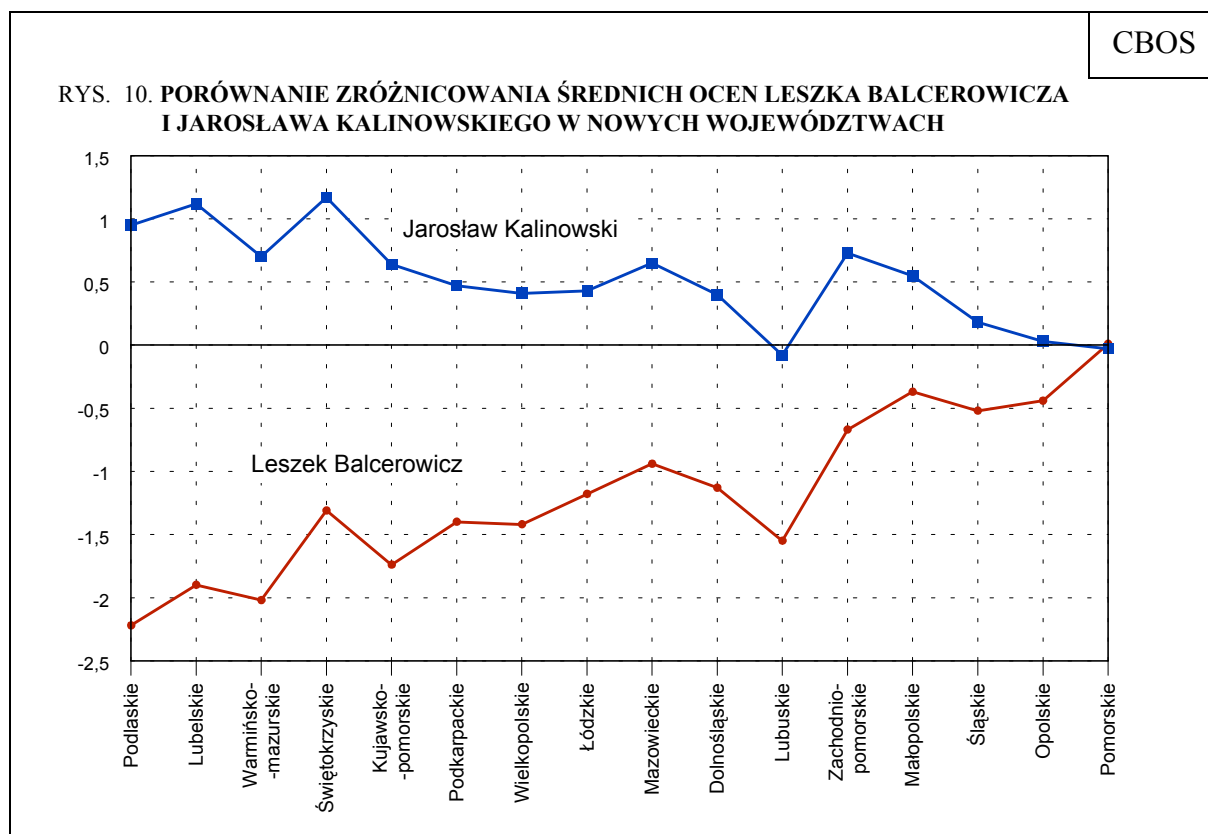
z prawicą: kujawsko-pomorskim, dolnośląskim oraz lubuskim³. Terytorialne zróżnicowanie opinii o Aleksandrze Kwaśniewskim kształtuje się bardzo podobnie jak oceny Leszka Millera. Mapy średnich ocen innych polityków (poza Marianem Krzaklewskim) utożsamianych z prawicą - Jerzego Buzka, Lecha Wałęsy czy Jana Olszewskiego, a także Leszka Balcerowicza, którego pozytywnym ocenom również sprzyjają prawicowe przekonania polityczne, nie pokrywają się już tak dokładnie ze zróżnicowaniem poglądów politycznych w nowych województwach. Wszyscy oni osiągają jednak notowania wyższe od przeciętnych w najbardziej „prawicowym” województwie małopolskim, niższe - w najbardziej „lewicowym” województwie kujawsko-pomorskim.

Generalnie lepsze nastroje społeczne wiążą się z większym zaufaniem do polityków obozu rządzącego, przede wszystkim Jerzego Buzka i Leszka Balcerowicza, choć także z ogólnie lepszymi ocenami polityków utożsamianych z prawicą - Lecha Wałęsy oraz Jana Olszewskiego. Gorsze nastroje, choć w tym zakresie zależności są znacznie słabsze, sprzyjają

³ Odrębny komunikat poświęcony terytorialnemu zróżnicowaniu deklarowanych poglądów politycznych w opracowaniu.

pozytywnej ocenie polityków opozycyjnych: Leszka Millera i Jarosława Kalinowskiego. A zatem w województwach, w których rejestrujemy najlepsze nastroje (pomorskim, małopolskim, śląskim i opolskim), Leszek Balcerowicz oraz Jerzy Buzek cieszą się ponadprzeciętnym zaufaniem, natomiast w województwach, w których wskaźniki nastrojów są najgorsze (podlaskim, lubelskim oraz kujawsko-pomorskim), politycy ci uzyskują słabe oceny. W województwach wschodnich - o szczególnie złych nastrojach - zaufaniem wyższym od przeciętnego darzony jest lider PSL Jarosław Kalinowski.

Zestawienie zróżnicowania średnich ocen Jarosława Kalinowskiego i Leszka Balcerowicza w nowych województwach ilustruje powyższy rysunek. Oceny prezesa PSL w porównaniu z notowaniami wicepremiera i szefa UW są najkorzystniejsze w tych województwach, w których rejestrujemy najgorsze nastroje społeczne, najslabsze zaś w tych, w których nastroje są najlepsze.

Opracowała
Beata ROGUSKA